

58. Bratislavské
hudobné
slávnosti

BHS

Ludovít Hološka: Violončelistka

22. 9. 2023

19.30

Hlavný usporiadateľ BHS

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

BHS člen
Európskej
asociácie
festivalov

Generálny partner BHS

www.filharmonia.sk

WWW.FILHARMONIA.SK

58. Bratislavské
hudobné
slávnosti

22. 9. – 8. 10. 2023

58. ročník

BRATISLAVA MUSIC FESTIVAL
MUSIKFESTSPIELE BRATISLAVA
FÊTES DE MUSIQUE DE BRATISLAVA
FESTIVAL DE MÚSICA DE BRATISLAVA

**Hlavný usporiadateľ BHS
Slovenská filharmónia**

**z poverenia a s príspevkom
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky**

**Záštitu nad 58. ročníkom BHS prevzala pani Silvia Hroncová,
ministerka kultúry SR.**

Mgr. art. Marián Turner
generálny riaditeľ Slovenskej filharmónie

Manažment BHS

PhDr. Izabela Pažitková
hlavná manažérka

PhDr. Mária Hlavačková
manažérka

Adresa

Slovenská filharmónia
Manažment BHS
Medená 3
816 01 Bratislava
Slovenská republika
Tel.: +421 2 20 475 201/246

www.bhsfestival.sk

BHS – člen Európskej asociácie festivalov

European Festivals Association
Association Européenne des Festivals
Europäische Festival-Vereinigung

Festivalový výbor BHS

prof. Peter Mikuláš
koncertný umelec
predseda Festivalového výboru BHS

Mgr. Juraj Bubnáš, PhD.
dramaturg Slovenskej filharmónie

prof. Marian Lapšanský
koncertný umelec

PhDr. Ivan Marton
muzikológ

PhDr. Izabela Pažitková
hlavná manažérka BHS

doc. Marek Piaček
hudobný skladateľ

prof. Jozef Podhoranský
koncertný umelec

Slovenská filharmónia

Emmanuel Villaume, dirigent

Emmanuel Ceysson, harfa

Eugen Suchoň (1908 – 1993)

Kráľ Svätopluk, predhra k dráme
Ivana Stodolu, op. 10, č. 1

12'

Henriette Renié (1875 – 1956)

Koncert pre harfu a orchester c mol

26'

Allegro risoluto

Adagio

Scherzo. Allegro vivo scherzando

Final. Allegro con fuoco

Gustav Mahler (1860 – 1911)

Symfónia č. 1 D dur Titan

55'

Langsam. Schleppend

Kräftig bewegt, doch nicht zu schnell

Feierlich und gemessen, ohne zu schleppen

Stürmisch bewegt

S láskavou podporou

Niet sporu o tom, že **Eugen Suchoň** patril medzi vrcholných predstaviteľov zakladateľskej generácie modernej slovenskej hudby – bol tvorcom národnej opery a novátorským zjednocovateľom národných umeleckých tradícií. Svätoplukovská problematika zaujímala majstra Suchoňa už od mladosti, začal sa ňou zaoberať dávno predtým, ako sa venoval komponovaniu svojej slávnej opery. V novembri 1931 navštívil premiéru historickej drámy Ivana Stodolu *Kráľ Svätopluk* v Slovenskom národnom divadle a inscenácia v réžii Janka Borodáča ho uchvátila. Vo svojich pamätiach *Denník z hudobnej osnovy* (Perfekt 2012) skladateľ uvádza, že sa v krátkom čase pustil do písania symfonickej básne na námiet Stodolovho diela a v posledný decembrový deň 1934 predohru **Kráľ Svätopluk, op. 10 č. 1** dokončil. Premiéra sa konala 15. marca 1935 v podaní Bratislavského symfonického orchestra pod taktovkou Karla Nedbala a v roku 1937 dielo získalo cenu Slovenskej krajiny. Skladbu autor venoval Fricovi Kafendovi, pedagógovi na Hudobnej a dramatickej akadémii, ktorý ho na Borodáčovu inscenáciu Stodolovej drámy upozornil. Tým sa však Suchoňova fascinácia Stodolovým textom nekončila: hneď v nasledujúci rok, povzbudený dramatikovou pochvalou, píše scénickú hudbu k Stodolovej dráme *Kráľ Svätopluk, op. 10 č. 2*, ktorá je v kontexte našej dramatickej spisby prvou slovenskou melodramou. Po nej námiet v skladateľovej predstave ďalej dozrieval a s odstupom viac ako dvadsiatich rokov potom vyvrcholil Suchoňovým opusom maximum – veľkolepou operou *Svätopluk*.

Predohra *Kráľ Svätopluk* je výrazné programové dielo „s vlastnou umeleckou i dramatickou potenciou. Je to hudba hlboko prežitá, úprimná a silná a zaslúži si v plnej miere, aby sa zjavovala v programoch symfonických orchestrov“ (Ernest Zavorský). Peter Štilicha, zasvätený znalec Suchoňovho diela, píše, že skladateľ intuitívne vycítil nosnosť dramatického účinku Stodolovej hry a uložil si ju do pamäte ako potenciálny materiál na ďalšie využitie. Hoci sa predohra dnes v dramaturgii symfonických koncertov objavuje zriedkavo, bežný poslucháč jej ťažiskovú hudbu dôverne pozná – ako sprievod domácich prezidentských ceremoníí.

Metropola Francúzska sa v úvodných rokoch 20. storočia stala ideálnym miestom pre technický rozvoj kráľovského nástroja – harfy. V Paríži v tom čase súperili dve dynastie výrobcov tohto inštrumentu: firma Pleyel vyvinula pre interpretov chromatickú verziu nástroja a pedálová harfa firmy Érard si zasa získala obľubu hudobných tvorcov (Claude Debussy napísal svoje slávne Tance pre harfu a sláčikový súbor práve pre tento nástrojový druh). Hráčska kvalita parížskych harfistov v uvedenom období (väčšinou žiakov legendárneho Alphonsa Hasselmansa) podnietila ďalších autorov, aby sa venovali koncertnej tvorbe pre tento nástroj. Spomedzi nich treba spomenúť najmä dve ženské mená: Micheline Kahn a Henriette Renié. Kým o dekádu mladšia Micheline Kahn (1889- 1987) sa zamerala najmä na transkripciu sólových klavírných diel Gabriela Faurého pre harfu, **Henriette Renié**, talentovaná poslucháčka parížskeho Konzervatória, držiteľka mnohých jeho súťažných cien a neskôr najvýznamnejšia francúzska priekopníčka nástroja, si získala pozornosť najmä tvorbou pôvodných diel.

Svoj **Koncert pre harfu a orchester c mol** začala Renié písať ešte v priebehu štúdia a zaujala ním svojho pedagóga Théodora Duboisa natoľko, že zariadil, aby dielo zaradili do programu parížskeho koncertného cyklu Lamoureux, kde premiérovou odznelo 2. marca 1901 s autorkou ako interpretkou sólového partu. Kritika prijala skladbu viac ako zhovievavo a osobitne vyzdvihla skladateľkinu zručnosť pri využívaní technických možností inštrumentu. Treba tiež uviesť, že po okupácii Francúzska v júli 1940 sa Renié, ako jedna z mála domácich hudobníkov a hudobníčok, aktívne zapojila do odbojového hnutia. Štvorčasťové dielo nesie typické znaky neskororomantického naratívu francúzskej hudby na prelome storočí a skutočne vrchovato využíva technické dispozície modernej harfy, od mohutných arpeggií cez brilantné pasáže až po vrúcne melódie v druhej časti Adagio, kde ich sólový nástroj pôsobivo strieda s orchestrálnymi medzihrami.

Keď 20. novembra 1889 v Budapešti pod skladateľovou taktovkou po prvýkrát na verejnosti zaznela Prvá symfónia **Gustava Mahlera**, mnohí poslucháči boli spolu s odbornou kritikou úprimne zaskočení. Mahlera dovtedy vnímali ako rešpektovaného dirigenta, ako vrcholne kompetentného interpreta operných a symfonických diel nemeckej hudobnej proveniencie (najmä Mozarta a Wagnera) a nedokázali sa zmieriť s novátorskou kompozičnou víziou, ktorú sa im rozhodol svojou vlastnou originálnou tvorbou predostrieť. Mahler písal inak ako jeho skladateľskí súčasníci: veľkolepým orchestrálnym, takmer hodinovým plátnom svojej úvodnej symfónie naznačil referenčný rámec, v ktorom sa jeho ďalšie symfónie budú pohybovať. Budoval obrovité hudobné stavby, ktoré „siahali až k nebesiam a potom implodovali“ (Alex Ross). Na pôdoryse mohutných, časovo predimenzovaných kolosov sa odohrávalo veľké divadlo, od vojenských a pohrebných pochodov či vidieckych tancov cez opisy prírodných scenérií až po sofistikované výjavy duchovných posolstiev, inšpirovaných literárnou spisbou F. G. Klopstocka a J. W. von Goetheho.

Aj meniaci sa profil Prvej symfónie prezrádzal tieto tvorivé ambície; Mahler ju začal komponovať v roku 1884 ako programovú symfonickú báseň, pričom sa jej ideová a inštrumentálna koncepcia v priebehu rokov postupne rozrastala. Počet horien po prvom uvedení diela stúpol zo štyroch na sedem, pribudol anglický roh, piata trúbka, štvrtý trombón a napokon ďalšie tympany. Pri budapeštianskej premiére ešte symfónia pozostávala z piatich častí, no druhú časť s názvom Blumine skladateľ z diela neskôr vypustil (jej partitúru objavili až v roku 1967) a dnes sa hráva samostatne. V roku 1897 získal Mahler post riaditeľa viedenskej Dvornej opery (k tomuto menovaniu mu výrazne dopomohol niekoľko mesiacov pred smrťou Johannes Brahms, ktorého si mladý hudobník svojím mimoriadnym talentom získal) a jeho kredit a spoločenské renomé vo viedenskej spoločnosti na istý čas markantne stúpili.

Mahlerova **Symfónia č.1 D dur** má štandardný štvorčasťový pôdorys, ktorý vyvrcholí búrlivým finále (Stürmisch bewegt) – „*náhlym výbuchom zúfalstva hlboko raneného srdca*“. Predtým sa však udejú na svoju dobu nevídané veci: v pomalom úvode prvej časti Langsam, schleppend. Wie ein Naturlaut najprv registrujeme štylizovaný spev vtákov (kukučky) a formulu vojenských fanfár, aby sa potom hudobný prúd rozbehol na báze citácie témy jednej z cyklu skladateľových Piesní potulného tovaryša (*Ging heut' Morgen über's Feld*). Druhá časť Kräftig bewegt má charakter sedliackeho tanca (ländlera), ktorý vystrieda ironicky ladené trio. Tretia časť diela Feierlich und gemessen sa začína v rytme smútočného konduktu kánonom molového variantu známej detskej piesne Frère Jacques, ktorú si v Nemecku nôtili opití študenti v krčmách. Objavíme tam aj názvuky štýlu klezmerovej kapely.

Na lepšie pochopenie diela Mahler v liste berlínskeho redaktorovi Maxovi Marschalkovi zverejnil jeho literárny program. V komentári k tretej časti píše, že „*vonkajší podnet ku skladbe dal autorovi parodický obraz Jacquesa Callota Lesníkov pohreb: lesné zvieratka sprevádzajú k hrobu rakvu zosnulého horára – zajace nesú prápor, vpredu kráča kapela českých hudobníkov, ktorej sekundujú hrajúce mačky, žaby, vrany a iné, komicky gestikulujúce štvornohé či operené lesné zvieratká*“.

Aj v tomto prípade, tak ako mnohokrát v budúcnosti, stála za zrodom symfonického diela skladateľova nešťastná láska k žene, manželke lipského dirigenta Carla Webera („*vytrysklo to zo mňa ako horská bystrina*“). Aj po rokoch sa Mahler v liste Natálii Bauerovej vyznal, že Prvá symfónia bola jeho najbezstarostnejším a najviac vyzývavým dielom, o ktorom sa nazdával, že ho uživí a bude môcť v ďalších desaťročiach pokojne tvoriť. Žiaľ, mylil sa – ostávalo mu len pár rokov života a osud mu v nich pripravil nejednu trpkú chvíľu.

Ivan Marton

Emmanuel Ceysson

Emmanuel Ceysson © Dario Acosta

L'enfant terrible - harfový virtuóz **Emmanuel Ceysson**, kedysi považovaný za zázračné dieťa, svojou pôsobivou virtuóznou hrou ruší všetky kliše, ktoré sa spájajú s jeho nástrojom. Jeho nákazlivý entuziazmus a bezhraničná energia odhaľujú harfu v jej najbrilantnejšej nádhere, vo svete, v ktorom sa poézia rýmuje s temperamentom. Bol vybraný spomedzi 70 najlepších harfistov v úplne anonymnom konkurznom procese a od septembra 2020 pôsobí ako harfista Los Angeles Philharmonic pod taktovkou Gustava Dudamela. Táto úžasná symfonická pozícia prišla po takmer 15 rokoch hry v opernej jame, keď pôsobil ako hlavný harfista najprv v Štátnej opere Paríž, a to už od svojich 22 rokov, a potom plných 5 sezón v legendárnom opernom orchestri newyorskej MET.

Emmanuel sa narodil a vyrástol vo Francúzsku, ako šesťnásťročný sa dostal na prestížne parížske konzervatórium a v priebehu desiatich rokov sa mu podarilo nazbierať tie najvyššie medzinárodné pochvaly a ocenenia: je držiteľom zlatej medaily z USA International Harp Competition (2004), prvej ceny z prehrávok Young Concert Artists v New Yorku (2006) a prvej ceny zo súťaže ARD v Mníchove (2009). Následne začal sólovú kariéru, ktorú odborná tlač prijala s nadšením: hrával na recitáloch v najvýznamnejších koncertných sieňach ako Carnegie Zankel Hall, Wigmore Hall, Salle Gaveau, Munich Gasteig, Wiener Konzerthaus, koncertná sála Hyogo a zároveň sa objavoval ako sólista sprevádzaný orchestrami Bavarian Radio Orchestra, Deutsche Symphonie Orchester, RAI Orchestra Torino, Orchestre National de Lyon, PKF – Prague Philharmonia...

Zúčastňoval sa na dôležitých hudobných festivaloch po celej planéte vrátane Cartagena Music Festival, Mecklenburg Vorpommern Festival, Hong Kong Premiere Performance, Caramoor a Classical Tahoe...

Okrem toho je častým hosťom v nahrávacích štúdiách, jeho diskografia pokrývajúcá sólový, komorný aj koncertantný harfový repertoár prezrádza spoluprácu so značkami Naxos, BR klassik, Naïve, Aparte, a získala si mnohé ocenenia odbornej tlače. Ceysson však veľa času venuje aj vyučovaniu: vedie majstrovské kurzy, od roku 2020 pôsobil ako hosťujúci profesor na Sibeliovej akadémii v Helsinkách a vedie harfové štúdio na Mannes School of Music.

Pár slov od samotného Emmanuela:

„Hudba je vždy prvá! Je jedno, čo hráte, váš nástroj musí byť vždy iba prostriedkom na dosiahnutie vyššej úrovne výrazu a emócie... Musím sa priznať, že ma zvuk harfy očaril už ako šesťročného chlapca, a keď som neskôr videl jej majestátny tvar a hypnotický tanec, presvedčila ma ešte viac; harfa ako klasický nástroj si zaslúži žiaru reflektorov v popredí pódia! Odvtedy sa stala pre mňa výzvou a mal som to šťastie, že sa mi dostalo množstva príležitostí komunikovať svoju nesmiernu radosť z toho, že som donútil jej struny na javisku spievať. Dúfam, že sa mi jedného dňa podarí podeliť sa o tú radosť aj s vami.“

Emmanuel Villaume

Emmanuel Villaume © Pavel Hejný

Francúzsky dirigent **Emmanuel Villaume** diriguje tie najprominentnejšie operné súbory a symfonické orchestre na celom svete. Od sezóny 2015/2016 je šéfdirigentom a hudobným riaditeľom PKF – Prague Philharmonia

a od roku 2013 je aj hudobným riaditeľom Opery v Dallase.

Umelec pravidelne hostuje v operách, ako sú Kráľovská opera Covent Garden v Londýne, Deutsche Oper Berlin, Metropolitná opera v New Yorku, Lyric Opera v Chicagu, San Francisco Opera, Gran Teatre del Liceu v Barcelone a ďalšími.

Naštudoval inscenácie vo Washingtonskej národnej opere, Teatro Colón v Buenos Aires, Tokyo Bunka Kaikan, Teatro Real v Madride, Bavorská štátna opera či Teatro La Fenice.

Emmanuel Villaume je vyhľadávaným partnerom najväčších operných hviezd súčasnosti, spomeňme Annu Netrebko, Dianu Damrau, Joyce DiDonato, Bryana Hymela či Angelu Gheorghiu. Spolu so sopranistkou Dianou Damrau získal v roku 2017 prestížnu nemeckú cenu ECHO Klassik v kategórii Operný album roka za nahrávku Meyerbeerových árií. V decembri 2017 naštudoval Emmanuel Villaume v Metropolitnej opere v New Yorku Pucciniho operu Tosca, ktorú vysielala MET v rámci série Live in HD do vyše 2000 kín v 73 krajinách sveta.

Umelec spolupracoval s poprednými svetovými orchestrami, napríklad s Bavorským rozhlasovým orchestrom, Orchestre de Paris, Kráľovskou filharmóniou v Londýne, Chicagským, Sanfranciským a Bostonským symfonickým orchestrom, Losangeleskou filharmóniou, NHK Symphony Orchestra v Tokiu a ďalšími.

Emmanuel Villaume se narodil v roku 1964 v Štrasburgu. Vyštudoval hudbu na Conservatoire de Strasbourg a pokračoval v štúdiách na parížskej Sorbonne, kde získal diplom v odbore literatúra, filozofia a hudobná veda. Ako autor erudovaných hudobno-vedeckých štúdií sa stal len ako dvadsaťjedenročný dramaturgom Rýnskej národnej opery v Štrasburgu. V rokoch 2001 – 2010 bol umeleckým riaditeľom festivalu Spoleto. Je držiteľom čestného doktorátu Univerzity v Indianapolise. Orchester Slovenská filharmónia viedol na poste šéfdirigenta v rokoch 2009 – 2016.

Slovenská filharmónia

Slovenská filharmónia © Peter Brenkus

Slovenská filharmónia bola založená v roku 1949. Pri jej umeleckom zrode stáli dve významné osobnosti medzinárodného hudobného života Václav Talich (1949 – 1952) a Ľudovít Rajter (1949 – 1976). Na umeleckom profilovaní orchestra sa podieľali ďalší šéfdirigenti – T. Frešo, L. Slovák, L. Pešek, V. Verbickij, B. Režucha, A. Ceccato, O. Lenárd, J. Bělohlávek, V. Válek, P. Feranec, E. Villaume a J. Judd. Od sezóny 2020/2021 zastáva post šéfdirigenta Daniel Raiskin.

Slovenská filharmónia realizovala množstvo nahrávok pre rozhlas, televíziu a hudobné vydavateľstvá OPUS, Supraphon, Panton, Hungaroton, JVC Victor, RCA, Pacific Music, Naxos a Marco Polo. Je pravidelným hosťom významných európskych hudobných pódíí a festivalov. V rámci svojich početných zahraničných zájazdov vystúpila v takmer všetkých európskych krajinách, na Cypre, v Turecku, USA a pravidelne hostuje na koncertných turné v Japonsku, Južnej Kórei, Ománe a Spojených arabských emirátoch.

Na jar 2023 vydala Slovenská filharmónia prvé CD so šéfdirigentom D. Raiskinom. Sezónu 2022/2023 ukončila so sólistami O. Scheps a T. Sasanumom zahraničným turné v Japonsku. V sezóne 2023/2024 čaká orchester účinkovanie na domácich festivaloch (BHS, music festival Piešťany, Allegretto Žilina) i zahraničné koncerty v Prahe, Maribore, Záhrebe a Murtene. Na sklonku roka absolvuje so šéfdirigentom D. Raiskinom a klaviristom Y. Sunwoom sériu koncertov v rámci turné v Južnej Kórei.

SOBOTA 23. 9.

16.00 Malá sála Slovenskej filharmónie

Mladé hlasy na BHS

Koncert z piesňovej tvorby
v podaní poslucháčov a absolventov VŠMU

Vanesa Čierna | soprán

Alžbeta Reháková | soprán

Andrea Pietrová | mezzosoprán

Martin Morháč | barytón

Róbert Pechanec | klavírny sprievod

z tvorby skladateľov:

Amy Beach, Benjamin Britten, Dezider Kardoš,

Béla Bartók, Xavier Montsalvatge, Anna Semple,

Ottorino Respighi, Gabriel Fauré, Jules Massenet,

Reynaldo Hahn, Samuel Barber

19.30 | Koncertná sieň Slovenskej filharmónie

Filharmónia La Scala

Andrés Orozco-Estrada | dirigent

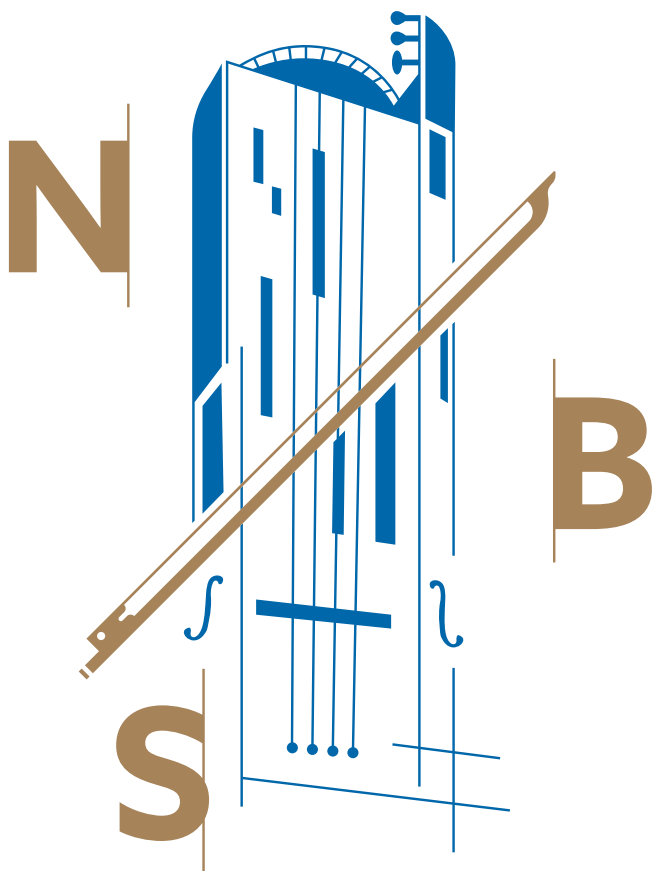
Julian Rachlin | husle

Gioachino Rossini Viliam Tell, predohra k opere

Wolfgang Amadeus Mozart

Koncert pre husle a orchester
č. 3 G dur, KV 216

Ludwig van Beethoven Symfónia č. 7 A dur, op. 92

hrdý partner Slovenskej filharmónie

**Hlavný usporiadateľ Slovenská filharmónia
z poverenia a s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR**

Zážitku nad 58. ročníkom BHS prevzala Silvia Hroncová, ministerka kultúry

BHS člen Európskej asociácie festivalov

Generálny partner BHS

Hlavný partner Slovenskej filharmónie

Partneri a mediálni partneri

PREDAJ VSTUPENIEK

v pokladnici Slovenskej filharmónie/budova Reduty

pondelok – piatok 12.00 – 18.00

a hodinu pred každým koncertom

telefón: +421 2 20 475 293 | **e-mail:** vstupenky.bhs@filharmonia.sk

predaj vstupeniek on-line: www.bhsfestival.sk | www.filharmonia.sk

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená

Výtvarné dielo na obálke: Ľudovít Hološka, akademický maliar

Vydala: Slovenská filharmónia

Zostavil: Kristína Gotthardtová a Manažment BHS

Slovenská filharmónia je štátna príspevková organizácia MK SR.

Foto © Michael Durczok, Súľovské skaly

Energia. Ľudia. Krajina.

